

Coalities: wie wil met wie?

Overzicht van de Duitse coalities

Achtergrond - 20 augustus 2013

Zwart-rood, rood-groen, Jamaica, Libanon of stoplicht: de Duitsers verzinnen illustere en kleurrijke namen voor hun coalities. Door de verschuivingen in het politieke landschap zijn tegenwoordig veel meer coalities mogelijk, al dan niet beproefd in de deelstaten. Een overzicht.

Grote coalitie of zwart-rood: CDU/CSU-SPD

Kans: waarschijnlijk. De partijen hebben een ruime meerderheid van de stemmen

CDU/CSU en SPD kunnen samen op een ruime meerderheid van zo'n 65 procent van de stemmen rekenen. De meeste Duitsers zijn voorstander van een grote coalitie, blijkt uit de peilingen. Van 2005 tot 2009 regeerden CDU/CSU en SPD al met elkaar. Er werd in dat kabinet stevig geruzied, maar dat was in het huidige kabinet met coalitiepartner FDP niet minder. Merkel geldt als redelijk links binnen haar partij, en ligt daardoor inhoudelijk niet ver af van de sociaal-democraten.

Geen enkele partij wil de grote coalitie. Merkel regeert het liefst verder met de FDP, zei half augustus aan het begin van haar campagne, maar of die genoeg stemmen haalt is onzeker, dus uitsluiten kan ze de SPD niet. De sociaal-democraten regeren het liefst met Bündnis 90/Die Grünen, maar zij hebben in de peilingen geen meerderheid. Een traditioneel bezwaar tegen zwart-rood is dat het slecht is voor de oppositie als de twee grote volkspartijen samen regeren.

Geregeerd op landelijk niveau: 1966-1969, 2005-2009

Regeren momenteel in de deelstaten: Berlijn, Mecklenburg-Voorpommeren, Thüringen, Saarland en Saksen-Anhalt.

Zwart-geel: CDU/CSU-FDP

Kans: mogelijk, als de FDP genoeg stemmen haalt

CDU/CSU en FDP regeren sinds 2009 in Merkel-II. De liberalen doen het al geruime tijd erg slecht in de peilingen en de kans is zelfs aanwezig dat ze de kiesdrempel van 5 procent, om in de Bondsdag te mogen komen, niet halen.

Zwart-geel begon in 2009 vol goede moed, maar interne ruzies en een instabiele FDP bleken Merkel vooral hoofdpijn te bezorgen. Omdat ze beleidsmatig wel relatief dicht bij elkaar staan, is het aannemelijk dat CDU/CSU en FDP een coalitie vormen als ze samen een meerderheid halen. Merkel sprak haar voorkeur voor deze coalitie half augustus uit aan het begin van de CDU-campagne.

Geregeerd op landelijk niveau: 1949-1957, 1961-1966, 1982-1998, 2009-2013
Regeren momenteel in de deelstaten: Beieren, Hessen en Saksen

Rood-groen: SPD-Bündnis 90/Die Grünen

Kans: mogelijk, als ze samen een meerderheid halen en de FDP te klein blijft voor de CDU/CSU

Rood-groen is de droomcoalitie van de SPD en de Groenen. Vooral de SPD moet nog flink wat achterstand inlopen om aan een meerderheid te komen. Samen schommelen de partijen rond de 35 procent, waarbij Bündnis 90/Die Grünen het met zo'n 13 procent beter doet dan in 2009, terwijl de SPD nauwelijks boven haar desastreuze verkiezingsresultaat van 23 procent uitkomt. De overgrote meerderheid van de Duitsers ziet liever Merkel dan Steinbrück als kanselier - dat geldt ook voor een deel van de aanhang van de SPD en de Groenen.

Geregeerd op landelijk niveau: 1998-2005

Regeren momenteel in de deelstaten: Baden-Württemberg, Bremen, Nedersaksen, Nordrhein-Westfalen en Rijnland-Palts

Zwart-groen: CDU/CSU-Bündnis 90/Grünen

Kans: onwaarschijnlijk, maar qua zetelaantallen mogelijk

Als onderhandelingen voor zwart-rood, zwart-geel of rood-groen stranden, kan Merkel haar aandacht op Bündnis 90/Die Grünen richten. Wat zetelaantallen betreft zijn de twee vrijwel verzekerd van een meerderheid in het parlement. Toch staan noch CDU/CSU, noch de Groenen te popelen om samen te regeren. De partijen staan inhoudelijk ver van elkaar af, zeker als het gaat om sociaal beleid.

Op landelijk niveau hebben CDU/CSU en Groenen nooit samen geregeerd. Op deelstaatsniveau vormden de partijen een coalitie in Hamburg tussen 2008 en 2010, maar die viel voortijdig door interne strijd. In een aantal grote steden als Frankfurt am Main, Aken, Bonn en Darmstadt is de zwart-groene coalitie wel succesvol.

Ampel- of stoplichtcoalitie (rood-geel-groen): SPD-FDP-Bündnis 90/Grünen

Kans: onwaarschijnlijk

Als de FDP de kiesdrempel haalt, is er een kans dat SPD, FDP en de Groenen genoeg zetels hebben voor een meerderheid, maar zelfs dan is de kans dat ze gaan regeren heel klein. Inhoudelijk staan SPD en Groenen enerzijds en de FDP anderzijds ver van elkaar af.

Over een *Ampelkoalition* wordt in Duitsland vaak gespeculeerd, maar de combinatie komt zelden voor. Op landelijk niveau hebben de partijen nog nooit geregeerd. Sleeswijk-Holstein heeft sinds 2012 een 'Deens stoplicht': SPD, de Groenen en de Deense minderheidspartij SSW. In Bremen regeerden SPD, FDP en Groenen van 1991 tot 1995 met elkaar. Ook komt de coalitie in een aantal gemeenten voor.

Jamaica-coalitie (zwart-geel-groen): CDU/CSU-FDP-Bündnis 90/Die Grünen

Kans: onwaarschijnlijk

De combinatie CDU/CSU, FDP en Groenen is genoemd naar de kleuren van de Jamaicaanse vlag. Omdat CDU/CSU en FDP inhoudelijk ver af staan van de Groenen is het onwaarschijnlijk dat ze na de verkiezingen samen gaan regeren.

Op landelijk niveau hebben de partijen nooit samengewerkt. Saarland had tussen 2009 en 2012 een Jamaica-coalitie, maar die viel uiteen vanwege partij-interne problemen bij de FDP.

Libanon-coalitie (rood-groen-rood): SPD-Bündnis 90/Grünen- Die Linke

Kans: onwaarschijnlijk

De combinatie SPD-Groenen-Linke wordt de Libanoncoalitie genoemd, naar de Libanese vlag: twee rode banen met in het midden een groene cederboom. Die Linke is een voorstander van zo'n regering, maar SPD en Groenen sluiten samenwerking met Die Linke uit.

Noch op landelijk, noch op deelstaatniveau hebben deze partijen samen geregeerd.

Foto's:

Zwart-geel: dpa/picture-alliance

Rood-groen: flickr/Andreas Fingas

*Ampel: dpa/picture-alliance
Jamaica: dpa/picture-alliance
Libanon: flickr/Steve Conover*

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/3127/coalities-wie-wil-met-wie>